

PARS II.
DE JURE AD REM

§. I.

Systema conventionum sistens.

- I. POLLICITATIO. (a)
II. CONVENTIO. (b)
III. PACTUM NUDUM. (c)

IV.

(a) Quæ est, *promissio ab altero non acceptata*, quæ nullam, ne in foro quidem interno, obligationem producit. Zoës. *X. de pact. n. 3.* Casus duo sunt excepti, qui vid. apud Hopp. *ad pr. Inst. de oblig.* quod si verò acceptata fuerit, est

(b) Conventio, quæ est, *duorum vel plurium in idem placitum consensus, de aliquo sibi prestando* l. 1. §. 2. & 3. ff. *de pact.* Hic non prætereundus insignis error, quem Hopp. in distinguendo Conventio-
nem à pacto in genere, commisit, cum sint termini merè convertibiles, Hæc conventio est vel *pactum nudum*,

(c) Quod est, *conventio sine actione*, licet gemi-
na-

IV. PAC
cie, seu ve

natum fuerit, t
stitutum? R. I
tra stipulatione
l. 14. §. fin. E
que Gothofr. j
naturam pacti
tur manifestius
cedat, nihiloma
libert. cum tar
catis seu legit
hic effectus vel
siquidem est in
jurej. Hopp. a
(d) Quod est
sibi non coata
men vel per ass
ctu hoc pactur
qui per hoc d
acceperit, sed

IV. PACTUM LEGITIMUM in specie, seu vestitum (d)

V.

natum fuerit, sed *Dices: ane hoc casu non erit Constitutum?* R. neququam hoc quippe est promissio, citra stipulationem facta, cum reflexione ad prius debitum *l. 14. §. fin. & l. seq. ff. de pec. const. l. 9. §. fin.* ibique Gothofr. *ff. de O & A.* Pactum verò geminatum naturam pacti *nudi* haud amittit, quod exinde redditur manifestius, quod, licet nudo pacto iuramentum accedat, nihilomagus actionem producat. *Arg. l. 7. ff. de oper. libert.* cum tamen, si causa oriundæ obligationis efficacis seu *legitimæ*, in *geminacione* statuenda foret, hic effectus vel maximè iuramento tribuenda esset, hoc siquidem est indicium enixæ voluntatis *arg. c. 9. X. de jurej.* Hopp. *ad §. 4. Inst. de fidejussor.*

(d) Quod est, *conventio producens actionem sed sibi non coartaneam.* Errant, qui vel per *speciale nomen* vel per *assistenciam legis extrinsecam*, à contractu hoc pactum distinguere sustinent. Propiùs accedunt, qui per hoc distinguunt, quod ex *lege nova* actionem acceperit, sed nec hi satis bene, cum nemini dubium

F

fit,

V. CONTRACTUS in genere, (e)
 VI. CONTRACTUS nominatus. (f)
 VII. CONTRACTUS innominatus. (g)
 & denique VIII. QUASI CONTRA-
 CTUS. (h)

§. II.

fit, quin Justinianus pari modo, quo pactum tale legitimum effecit, & contractum aliquem verum & nominatum *novâ lege* constituere potuerit, ceu hoc admittunt in donatione propter nuptias vid. Hopp. ad §. 3. *Inst. de donat. in fin.* & confer. omn. *Colleg. nr. polem. pag. 206.*

(e) Qui est, *conventio producens actionem sibi coævam eâmqve vel nominatam vel innominatam.*

(f) Qui est, *conventio producens actionem sibi coævam nominatam.* vid. *Colleg. nr. polem. cit. loc.*

(g) Qui est, *conventio producens actionem sibi coævam, innominatam seu præscriptis verbis.*

(h) Qui est, *conventio ficta, seu ex consensu ficto nominatam producens actionem.* Dixi: *ficto*, non *presumpto*, ut plerique scribunt, quia hac ratione

ne

DE CO
 & imo qui
 species sunt
 Dotis pro
 Promissio

ne à tacito co
 sensu, ex
 nem efficacem
 ad eund. tit. p
 quod hic cessat
 prudenti ratione
 trariam voluntate

(1) Quæ est, m
 Actio exinde co
 C. de donat. cæ

(2) Unde co
 confer. tit. de j

(3) Unde a
 vid. Hopp. ad

(4) Seu duor

§. II.

DE CONVENTIONIBUS in specie,
& imo quidem *Pacti legitimi seu vestiti*
species sunt (1) Donatio inter vivos (2)
Dotis promissio (3) Constitutum (4)
Promissio nautici fœnoris.

(5)

ne à *tacito contractu* non distingueretur, qui unice
consensu, ex facto honesto *presumpto* obligatio-
nem efficacem producit vid. *l. 18. ff. mand. & Hopp.*
ad eund. tit. pr. Præsumptio quippe cedit veritati,
quod hîc cessat, licet enim absens, cujus negotium
prudenti ratione susceptum gestumque est, redux con-
trariam voluntatem declararet, tamen &c. *vid. infr.*

(1) Quæ est, mera *liberalitas nullo jure cogente facta*,
Actio exinde competens vocatur *condictio ex L. 35.*
C. de donat. cæterum confer. hîc Hopp. ad. *d. tit.*

(2) Unde *condictio ex L. 6. C. de dot. promiss.*
confer. *tit. de jure dot. & pact. dotal. & seqq.*

(3) Unde *actio in factum de constituta pecunia.*
vid. Hopp. ad *§. 9. Inst. de act.*

(4) Seu duodecim pro centum facta illi, qui credi-
dit

- (5) Pactum constitutivum hypothecæ.
 (6) Juramentum voluntarium. (7) Ju-
 rata promissio operarum fabriliū à li-
 berto facta Patrono.

§. III.

dit in negotiationem maritimam, suscepto in se pericu-
 lo fortis. inde datur *condictio ex l. 5. ff. de naut.*
facn. qui tit. conferri potest.

(5) Unde *actio serviana* & *quasi serviana* vid.
 supra PIGNUS. Obst. hæc actio est realis, E. ex tali pa-
 cto &c. quia aliàs *prætoria in factum de constit. hy-*
pothec. vocanda esset. de qua subtilitate vid. *Coll. nr.*
Polem. p. 209 & 311.

(6) Quod nim. pars parti defert extra iudicium pro
 causæ controversæ decisione, ubi deferens promittere
 censetur, se præstiturum, quod juramento asseverabi-
 tur, inde datur *actio in fact. ex jurejurando*, vid. S. II.
Inst. de act. ibique Hopp. *Conf. T. de jurej.*

(7) Unde *condictio ex l. 7. de oper. libert.* unde
 infertur, quod juramentum promissorium extra hos duos
 casus, non sit nisi *nudum pactum*.

(a)

DE C
 qui sunt,
 & consen

I. Realiu

I. Mutu

(a) Ita dict
 requiratur, sed
 sensu perfecti f

(b) Quod e
 lis ita alicui d
 tis & qualita
 ductio certi ex
 hic & tit. ff.

Not. (1) D
 Beschreibungun
 jährlicher &
 Polit. de ann.
 mer x, unde
 vito venditor

DE CONTRACTIBUS nominatis,
qui sunt, *Reales, Verbales, Literales*
& *consensuales.*

I. **RE**alium (a) sunt quatuor;

I. **M**utuum. (b)

(a) Ita dicti, quod ad eorum substantiam *traditio* requiratur, secus ac in consensualibus, qui ex nudo consensu perfecti sunt. vid. Hopp. *hic.*

(b) Quod est, *contractus realis, quo res fungibilis ita alicui datur, ut tantundem ejusdem bonitatis & qualitatis suo tempore reddat.* inde datur *conductio certi ex mutuo* vel *actio mutui.* confer Hopp. *hic & tit. ff. de Scto Maced.*

Not. (1) Differt à censu personali, *Einer Guld Verschreibung, da mit 100. fl. Hauptgelds 5. fl. jährlicher Guldten gefaußt werden.* Ordin. Imp. Polit. de ann. 1548. §. 8. quia in hoc non est *sors* sed *merx*, unde emptor seu in dato casu, dans 100. fl. invito venditore seu *quasi debitore*, summam datam re-

II. COMMODATUM (c)

III.

nunciare & repetere nequit. d. Ord. pol. §. 8. ibi. Die
 Loskündigung der Güld Verschreibung soll bey
 dem Verkaufser und nicht bey dem Kauffer ste-
 hen. Quodsi autem census personalis sit utrinque re-
 dimibilis non video, quo juris fundamento is à mutuo
 distingui possit, diss. Zoes. *ad tit. de usur. n. 22.*

Not. (2) Differt etiam à quasi-usufructu, quia ex
 hujus natura usufructuarius alternativè obligatur, vel ad
 rem ejusdem generis vel ejusdem æstimationem, finito
 eo, præstandam. Plures differ. vid. apud Hopp. aliosque
 comment. *ad §. 2. Inst. de usufr.*

Not. (3) recolendum hîc *tit. ff. de usur.*

(c) *Quo res non fungibilis gratis utenda ita tra-*
ditur, ut finito usu eadem species restituatur §. 2.
Inst. hoc tit. Differt (1) ab *usufructu*, quia hic
 est servitus personalis, proinde usufructuarius jus *in re*
 ac omnia remedia realia habet, commodatarius vero
 tantum jus ad rem. Aliæ differentiæ per se patent. (2) à
 Feudo etiam franco quia & hoc jus reale tribuit, vide
 supra. (3) à *Precario*, quia in hoc non est determina-
 tus usus, sed ad nutum concedentis revocabilis secus, ac
 in

III.D

in commod
 commodant
 differt à me
 tis relictum,
 (3) promissu
 cato, &c.

recta & con

(d) Quo
 rem mobilem

quandocunq

cie restituat.

immobilis con

de P. V. Rati

cipaliter admi

in commendat

per accidens ob

tum. vid. con

est, rei litig

Et l. 6 §. 1 de

quod decreto

tit. d. cog. &

III. DEPOSITUM. (d)

IV.

in commodato. (4) à *locatione conductione*, tamen si commodanti *honorarium* promissum sit, hoc quippe differt à *mercede* (1) quod vel discretioni promittentis relictum, vel (2) labori non proportionatum, vel (3) promissum sit pro opera non-locabili. uti in Advocato, &c. Ex hoc contractu duplex nascitur actio, directa & contraria vid Hopp. *hic*.

(d) Quod est, *contractus realis*, quo quis alteri rem mobilem, ita gratis custodiendam tradit, ut, *quandocumque deponenti placuerit, eandem in specie restituat*. S. 3. *Inst. hic dixi: mobilem*. Si enim res immobilis commendatur, mandatum est l. 5. S. 4. ff. *de P. V.* Ratio hujus, quia eo ipso simul & æquè principaliter *administratio* committeretur, quod secus est in commendato *rei mobilis*, ubi administratio demum per accidens obtinet. Dividitur in *expressum & tacitum*. vid. comment. *hic*. Affine est *Sequestrum*, quod est, *rei litigiosa quæ talis depositio* vid. l. 5. S. 1. § 2. & l. 6 § 1 *depos.* Divid. in *Necessarium* seu *judiciale*, quod decreto Judicis imponitur l. 7. S. *fin ff. qui satisd. cog.* & *Voluntarium* seu *extrajudiciale*, quo con-

(o)

IV. PIGNUS.

II.

consensu collitigantium res litigiosa custodienda traditur tertio. Actiones ex hoc æquè ac ex deposito proprio nascuntur *directa & contraria* cum addito: *siquestraria*. vid. commentor. *hic*.

4) Quod hîc est, *contractus re initus*, quo *Creditori res ita traditur in securitatem crediti, ut soluto debito eadem in specie restituatur. §. fin. J. h.* Not. Pignus hoc modo contractum, licet principaliter commodum debitoris respiciat, traditum tamen æquè ac hypotheca solo pacto sine traditione constituta, *jus in re* tribuit, vid. supra §. 2. exindéque, si possessio amissa, actio *Serviana & quasi Serviana* competit. Ast hîc pignus non pro jure in re accipitur; sed pro contractu, quo jus in re insimul constituitur, non tamen semper vid. Hopp. *hic pag. 611.* Huc pertinet 1) *Pactum antichreticum*. vid. *Comp. Lauterb. ad tit. de pign. act.* respectu cujus tamen interdum reductioni fit locus, ita, ut non modo fors absorbeatur, sed insuper creditor satisfacere debitori teneatur, vid. elegantissimè rationem calculandi apud Stryck *U. M. eod. tit. §. 8.* nuper in Colleg. Fac. nræ in causa N. Roelen zu *Eickenscheid*
&c.

II. VER
nim. Stip

&c. ita pron
reductione
men und ju
missorium, v
ubi lex novi
pro objecto
possit. Car
ctiones vid. ap

(a) Qui ef
alterius inter
respondendo a
contractus lice
ctum nudum
tit. hic & in ff
potius sequens
tis & conve
adhuc hodie
ntilia ac scitu
missione pura

II. VERBALIUM jure novo unicus; nim. *Stipulatio* (a) sub eaque contenta

&c. ita pronunc. ! Daß Appellat mit appellanten die reduction's Rechnung coram Commissario vorzuneh-
men und zu pflegen, schuldig. 2) *Pactum com-
missorium*, vid. *l. fin. C. de pact. pign.* in qua Casus,
ubi lex novi juris constitutiva simul actum præteritum
pro objecto habet, quod cæteroque paradoxum videri
possit. Cæterum, quæ ex hoc contractu nascuntur a-
ctiones vid. apud Hopp. *hic*.

(a) Qui est, *contractus unilateralis, quo quis ad
alterius interrogationem congruè & in continenti
respondendo ad præstandum aliquid obligatur.* Hic
contractus licet qua talis *hodie* sit superfluous, cum pa-
ctum nudum ejusdem sit efficaciam, neutiquam tamen
tit. *hic & in ff. de verb. oblig. cum seqq.* est negligendus,
potius sequens Regula probe notanda: *quacunque pa-
ctis & conventionibus applicari possunt, eximium
adhuc hodie usum obtinent.* Plurima quippe maximè
utilia ac scitu necessaria inibi continentur, utpote, de pro-
missione *pura & conditionata*, de conventionione *valida*

& *invalida* idque vel ratione *causæ efficientis*, vel *materialis* eo quod turpitudinem contineat &c. Item *forma* utpote si *error* subsit, *causa* debendi desit, qui defectus excepto Cambio vid. *infra*: annullat omnem promissionem *c. 14. x. de fid. instrum. & l. 25. §. fin. de prob. Carpz p. 1. c. 16. d. 39.* an & quatenus Tertius obligari, aut illi jus petendi acquiri valeat: denique de obligatione *correali* &c.

Huc referri potest 1) Sponsio, *Wettung*. Sic dicta, quod, cum de jure Rom. ex nudo pacto non detur actio, per interrogationem: *Spondesne. &c.* & responsionem: *spondeo.* iniretur. Requisita sunt. (1) ejus objectum sit *honestum*. (2) utrinque *incertum*, aut cautela adhibeatur, ut scientia indicetur, ineatürque sponsio de amittendo in pœnam pertinaciæ, quod promissum. Sicut & illa generaliter utilis est cautela, ut promissum utrinque penes Tertium deponatur *v. l. 17. de P. V.*

2) Cambium, *trassatum* scil. seu *negotiatum*. Ein *Wechsel*, so auff einen dritten Orth ausgestellt wird. Ubi quatuor personæ interveniunt, 1) *Trassans*, ist derjenige, so auff den *Trassatum*, (so auch *acceptant*, &c, *Bezogene* genannt wird) am dritten Orth den *Wechsel-Brieff* ausstellt. Sic ergo jam habemus duas personas. 3) *Remittent*, (wird auch *Geber* gen.: so den *Wechsel-Brieff* empfängt (erhan-

handelt) u
4) Präsent
ihm gestellt
zeigt, und
pfängt. E
filio meo S
100. fl. trans
(Trassantem)
cambiales di
catorem Vie
mula literaru

Maym
Auff Sicht
nen prima
Severin Ci
von Hrn
gute Zahl
advis. G
An S
ju S

Ex quo n
bit Hopp. b

handelt) umb auff den dritten Orth zu schicken. 52
4) Präsentant, ist derjenige, so dem Trassato den auff
ihn gestellten Wechsel-Brieff in loco solutionis vor-
zeigt, und davon acceptation und Zahlung emp-
fängt. Exempl. Ego *Lucianus* (*Remittens*) volo
filio meo *Severino* (*Präsentanti*) Viennæ agenti
100. fl. transmittere, accedo hîc Moguntix *Simeonem*
(Trassantem) cui solvo 100. fl. erga quos accipio literas
cambiales directas in *Hilarium* (*Acceptantem*) mer-
catorem Viennensem, easque mitto meo filio. For-
mula literarum.

Maynz den 1. Julii 1743. 100. fl. current.
Auff Sicht geliebe dem Herrn gegen diesen mei-
nen prima Wechsel-Brieff zu bezahlen an Herrn
Severin Ein Hundert Gulden, den Werth habe
von Hrn Lucian baar empfangen; der Herr thue
gute Zahlung und stelle es auff Rechnung, laut
advis. Gott befohlen.

An Herrn Hilarium
zu Wien.

Simeon.

Ex quo nunc facile intelliges, quæ de Cambio scri-
bit Hopp. h. tit. pag. 632.

¶ a) quia per stipulationem de Jure Rom. fieri debet, ut efficax exinde detur actio. Est autem Fidejussor, *qui alienae obligationi mediante stipulatione accedit. tot. tit. Inst. & ff. de fidejussor.* hujus 6. sunt species. 1) *Fidejussor simpliciter* talis, qui manente obligatione principali, mediante stipulatione &c. 2) *Constituens*, qui nudo pacto pro alio intercedit, scil. post jus prætorium vid §. 9. *Inst. de act.* ibique Hopp. 3) *Mandans*, qui nudo consensu verbis vel literis declarato mandat, **giebet die Vollmacht**, alicui, ut suo periculo mutuum v. g. det Titio. 4) *Expromissor*, qui ita accedit obligationi alienæ, ut debitorem principalem liberet ab obligatione respectu creditoris. 5) Fidejussor *Succedaneus*, qui in gratiam primi fidejussoris datur, ne ipsi fidejussio sua futura sit damno aut periculo. v. g. est mihi Francofurti præstanda cautio, ad quam mediante hypothecatione domûs suæ præstandam ut moveatur Titius civis Francofurtensis ipsi do fidejussorem Mevium civem Mogunt. qui fidejussor *succedaneus* est. 6) Fidejussor *Indemnitalis*, qui in gratiam creditoris accedit, ut hic, si à debitore, aut ejus fidejussoribus suum consequi non possit, ad residuum præstandum tunc convenire queat fidejussorem indemnitalis. Hopp. *hic*. NB. hic non est con-

confidejussor,
solidum; fide
solidum seu id
fidejussoribus
veniri potest
novo, quia
Hopp. ad pr.
dem. non nil
tor perfectè co
de excusis his
rem indemnita
pensione compe
creditori ad
ff. ad SC. Velle
Notandum h
28. ff. de fidejuss
excutiendi debi
tor provocari p
instituat suam
adhuc est solver
opponi audiat
posita liberat f
lis non solvend
Cim. zum Civ
practicam diluc
hanc & provocat
ad tit. de injur.

confidejissor, quia 1) plures fidejussores tenentur in solidum; fidejissor, verò *Indemnitate* tantum in subsidium seu id, quod creditori, excusso debitore & ejus fidejissoribus, adhuc deest. 2) Fidejissor simplex conveniri potest ante debitorem principalem, etiam jure novo, quia exceptio *ordinis*, exceptio juris est. vid. Hopp. ad *pr. Inst. de except.* Econtra fidejissor *indemn.* non nisi conditionatè obligatur, si nimir. creditor perfectè contentari nequeat à debitore &c. Proinde excussis his demum nascitur actio contra fidejissorem indemnitate. Zoës, *h. tit. n. 24.* Actio ex fidejussione competens est *actio ex stipulatu, que datur creditori adversus fidejissorem &c.* Repet. *hinc tit. ff. ad SC. Vellej.*

Notandum hinc famosum *remedium l. si contendat, 28. ff. de fidejissor.* vi cuius, si creditor in mora fuerit, excutiendi debitorem, cum adhuc solvendo est, creditor provocari potest à fidejessore, ut contra debitorem instituat suam actionem eumque excutiat, dum adhuc est solvendo, aut ut fidejussores conveniat, & sibi opponi audiat exceptionem ordinis, ea enim semel opposita liberat fidejissorem, etsi postea debitor principalis non solvendo fiat. vid. de hac provocatione Ludovici *Cinl. zum Civil-Proceß, ubi toto cap. 6.* materiam hanc practicam dilucidè pertractat ac simul differentiam inter hanc & provocationem ex *l. diffamari* (de qua & *infr. ad tit. de injur.*) tradit.

III. Literalium jure novo unicus, contractus nim. chirographarius. (a)

(a) Qui est contractus, quo quis, qui chirographo se ex mutuo debere confessus est, ex his ipsis literis obligatur & conveniri potest, quamvis pecuniam non acceperit. §. un. Inst. hic. Ex quo nascitur conditio ex chirographo vel actio ex literis: intra biennium tamen inefficax, post verò efficax, nisi probet debitor sibi pecuniam numeratam non esse vid. fusè Colleg. nr. Polem. hic.

Affinis est 1) *Apocha*, contra quam intra 30. dies opponitur exceptio non num. pec. rejiciens onus probandi in debitorem &c. l. 14. §. 2. C. de N. N. P.

2) Cambium commune seu ficcum, *Ein von und auff sich selbst in loco zu zahlen ausgestellter Wechsel-Brieff*. Differt à chirographo, quia huic causa debendi inferenda c. 14. X. de fid. instrum. l. 25. §. fin. de prob. Formula talis est.

Maynz den I. Julii 1743. 1000. fl. Münz.

A dato Sechs Monath zahle ich gegen diesen meinen sola Wechselbrieff an Hrn Florian oder Ordre die Summam von Ein Tausend Gulden, valuta contento. Verspreche gute Zahlung. Gott mit uns.

An mich selbst zu zahlen
in Maynz.

Cajetanus mpp.
No-

IV. Co
1] Emp

Notand. C
fari endossirt
collamenti, qu
Für mich
Maynz

(1) Quæ est
co pretio traden
duplex, empti
Not. (1) R
Querela enorm
tra dimidium læ
rescindatur, est
(2) Actione
ris, vide & res
Comp. Laut. &
(3) Actio
(4) Nota
solita, uti a)

IV. CONSENSUALIUM sunt 5.

I] Emptio - Venditio.

Notand. Ein auf Ordre gestellter Wechsel-Brieff kan endossirt oder weiter cedirt werden. Formula Indossamenti, quod literis cambialib. subnectitur, talis est:

**Für mich an die Ordre Luciani, voluta contento,
Maynz den 8. Julii 1734.**

Florian.

(1) Quæ est; Contractus consensualis de re pro certo pretio tradenda. *l. fin. §. fin. ff. h. t. Actio* exinde duplex, *empti & venditi*, quæ vid. in Hoppio.

Not. (1) Remed. *L. 2. C. de rescind. vend.* aliter *Querela enormis læsionis*, qua petit enormiter seu ultra dimidium læsus, ut læsio refarciatur, vel negotium rescindatur, est hæc actio, *condictio ex lege* scil. *d. l. 2.*

(2) Actiones *affines Redhibitoria & Quanti minoris*, vide & repete *tit. ff. de adilit. edict.* ad eumque *Comp. Laut. & Brunnem. ad tot. tit. de adil. edict.*

(3) Actio ad evictionem, confer. *tit. ff. de evict.*

(4) Notanda pacta famosiora huic contractui adjici solita, uti a) *Addictio in diem*, quæ est pactum,

vi cuius venditori rem venditam alii meliorem conditionem offerenti addicere licet *tot. tit. ff. de in diem addict.* ibique *Comp. Lauterb.* (b) *Lex commissoria*, est pactum, vi cuius, si pretium statuto termino non fuerit solutum, res sit inempta. *tot. tit. de leg. commiss.* ibique *Comm.* (c) *Pactum de retrovendendo* seu *Retractus Conventionalis*, vi cuius licet venditori rem venditam, pretio oblato, vel quodcumque vel intra certum tempus recemere. *l. 2. l. 3. de pact. inter empt. & vend.* de quo ex professo tractat Zoës, *ad ff. tit. de rescind. vendit* Reinking *de Retract.* &c. Tiraquell. *de Retract.* Occasione venditionis

(5) frequentissimus de praxi *Retractus gentilitius* seu *consanguinitatis*, vi cuius proximiori de familia venditoris jus est, rem ab eo venditam retrahendi, vocatur & *jus protimiseos*. de quo itid. Tractatum scripsit Zoës, *d. l.* It. Reinking & Tiraquell. Actio inde est, *personalis in rem scripta*. vid. Hopp, *pag. 861*. Porro.

Not. 6) *Retractus vicinitatis*, vi cuius vicinus rem immobilem extraneo seu forensi venditam potest retrahere. solet & dici *jus congrui*. vid. *Constit. Friderici. Sancimus. & Constit. Cum. V. F. 13. 14. & 15.* Quod tamen non aliter obtinet, quàm quatenus statuto vel consuetudine introductum. conf. Tiraquell. *de Retr. P. 1. §. 1. Gl. 9. n. 26. & 96.* add. Sande *Decis. Fris.*

Fris. L. 3. tit. 11. quem privileg. scriptus, trac. Brunn, ad l. comia loca s.

(7) Ratione vendi partem *fit, Frider. C. de commu.*

L. 3. tit. 11. 7 (8) expediri petat *jus Retra. jur. emphyt. H. censitica ad R. bar p. 2. q. 12.*

(9) pertinet *cessio nominis*, potest tamen & differat à *deleg. mod. toll. obl.*

SIANA, de c. & act. vend. (a) Qui est

2] Locatio-Conductio, a]

Fris. L. 3. tit. 5. Def. 9. Non gaudere autem aliquem privilegiis civitatis, nisi sit in numero civium descriptus, tradit Enenckel *de Privil. l. 1. c. 5. n. 4.* Brunn, *ad l. un. C. non licere habitatorib. Metromicia loca sua ad extran. transferre.* similiter.

(7) Ratione communionis socio competit jus retrahendi partem rei communis extraneo venditam. *d. Constit. Frider. Zoës. d. l. n. 36. in f. Brunnem. ad l. 3. C. de commun. rer. alienat.* Struv. *Jurispr. forens. L. 3. tit. 11. n. 29.* Illud verò

(8) expediti juris est, quod vi domini directi competat *jus Retractus* in re emphiteutica vendita *l. fin. C. de jur. emphyt.* Hopp. *pag. 688.* quod applicari etiam solet *cenfistica* ad Richter *decif. 76. n. 60. § 61.* Rauchbar *p. 2. q. 12.* Struv. *d. l. §. 25.* Huc

(9) pertinet *tit. ff. de heredit. § act. vendita.* seu *cessio nominis*, quæ ut plurimum fit titulo venditionis, potest tamen & ex alia quavis justa causa fieri. Quomodo differat à *delegatione* vid. Hopp. *ad §. 3. Inst. quib. mod. toll. obl.* Hic insuper notanda LEX ANASTASIANA, de qua Comp. Lauterb. *ad d. tit. de hered. § act. vend.*

(a) Qui est, *contractus consensu initus de præ-*

H

stan-

stando certo usu rei aut prestanda opera persona pro certa mercede. Not. (1) *Locator* est, qui præstat usum, accepturus mercedem. *Conductor*, qui mercedem soluturus, non distinguendo, inter locationem operis, operarum aut rerum vid. *Strict. nræ ad Hopp.* pag. 271. Not. (2) Regulariter merces consistit in pecunia numerata *pr. J. h. t. L. 5. S. 2. de P. V.* Excipe usum rei fructiferæ, pro quo *certa quantitas* fructuum dari potest. *l. 8. l. 21. C. loc. conduct.* Dixi: *certa quantitas.* Si enim certa pars v. g. tertia vel dimidia fructuum danda (quæ locatio *irregularis* ac conductor, *colonus partiarius* vocatur) contractus innotatus erit, *do, ut facias.* vid. *l. 25. S. 6. ff. h. t. junct. L. 2. § 3. de P. V.*

Exinde duæ nascuntur actiones *locati & conducti* de quib. vid. *Compend. Lauterb.* Quomodo differat à *commodato, usufructu, &c.* vid. supra *de commodato.*

Notanda hîc famosa dispositio *l. congruit. 4. C. de locat. præd. civil. vel fiscal. sive templor.* vi cuius conductor prædii fiscalis, Ecclesiæ aut universitatis idem offerens, quod novus conductor, ex æquitate præferatur. *Carpz. p. 2. c. 37. d. 8. Mev. ad j. Lub. l. 3. tit. 7. n. 4. & plur. cit. ab Espach. ad Carpz. cit. l.*

(a) Qui e
lis dominio t
rationis S. 3
phyt. Diffe
circa jura iniri
ratio dispar. qu
lege fidelitatis
emphyteutæ ab
nes ex hoc cor
vid. Hopp. E
cura simul tran
vindictio (y
si ager vectig
DD. de emph
Not. alienat
no laudemium
quagesima pars
lariter pro fir
vid. Struv. Syn
Laudem. C
Cabella. vid.
bona emphyte
supra verb. Do

(o)

3] Contractus emphyteuticus. a]

H 2

51

4)

(a) Qui est, *Contr. consens. de utili rei immobili dominio transferendo, sub lege canonis & meliorationis* S. 3. j. de locat. l. 1. & seq. C. de jur. emphyt. Differt à contractu feudali, cum hic (1) & circa jura iniri possit. Stryck. *Exam. J. F. c. 2. q. 17.* ratio dispar. quia jura *meliorari* nequeunt &c. (2) *sub lege fidelitatis* inest. Quomodo ulterius differat *jus emphyteuta* ab aliis vid. supra de *dominio utili*. Actiones ex hoc contractu duæ nascuntur utrinque *directa*, vid. Hopp. Ex jure vero reali, quod traditione subsecuta simul transfertur in emphyteutam, datur *utilis rei vindicatio* (vid. supra *Emphyteusis*) quæ malè *actio, si ager vectigalis*. intitulatur, malè itidem *ad d. tit. DD.* de emphyteusi tractant, quo de aliâ occasione.

Not. alienatâ emphyteusi, novus emphyteuta domino *laudemium* solvere tenetur, quod olim erat quinquagesima pars pretii *l. fin. C. de jur. emph.* Hodie regulariter pro singulis centenis pretii quinque solvuntur. vid. Struv. *Synt. J. Feud. c. 10. aph. 12.* Franzck *Tr. de Laudem. Carpz. p. 2. c. 39. def. 11. seq.* Differt à *Gabella*. vid. Franzck. *d. Tr. c. 5. n. 26.* Quomodo bona emphyteutica differant à bonis *cenfiticis*, vid. supra verb. *Dominium*. & Struv. *S. J. F. c. 2. aph. pen. n. 3.*

4] Societas. a]

5)

a) Quæ est, *contractus consensualis de re aut p-
ra conferenda, ut lucrum & damnum inde veniens
sit inter conferentes commune.* Triplex est. 1) omni-
um bonorum. 2) bonorum *simpliciter*, & 3) particu-
laris.

Notand. Quidquid juris est in societate bonorum
simpliciter inita, hoc & juris, est circa ACQUÆSTUM
CONJUGALEM, *Errungenschaft*. Unde sicut in
illam omnia & sola veniunt, quæ titulo *oneroso* acqui-
runtur vid. omn. l. 7. ff. *pro socio*. ibi: *quæ ex questu
veniunt, hoc est, si quod lucrum exemptione venditio-
ne, NB. locatione-conductione descendit. add. l. 8. &
sq. eod. tit.* Actiones exinde nascuntur duæ utrinque
directæ, quarum definitio vid. apud Hopp. Notandum
tamen, præter has esse & actionem *pro socio generalem*,
qua totius societatis, quamdiu constitit, rationes exigun-
tur, hinc tendit ad societatis dissolutionem, rationes *red-
dendas*, & lucra communicanda Mynsing. *ad S. 17.
Inst. de act. n. 68.* Reliqua huc pertinentia repetenda
in Commentariis *h. t.*

a)

5) M

a) Est co-
sum gratui-
S. 4. eod. D.
gotium datu-
rale, quod ad
est, generale
omnium reru-
generale cum
omnia ea, quæ
liter faceret, l.
natura defumi-
Bald. ad 2. F.
reantur, jure d.
3) expressum
tantum gratia
Differt à C.
tur S. 6. Inst.
mendatiis v.
hat zu zahl-
Gurman
fidejussionen
commendato

(0) 20

5) Mandatum. a)

53

a) Est contractus, quo aliquid gerendum commissum gratuito suscipitur §. 1. & ult. J. de mand. l. 1. §. 4. eod. Dividitur 1) in speciale, quod ad certum negotium datum est. l. 6. §. 6. l. 60. de procur. 2) generale, quod ad omnia negotia pertinet. hoc porro duplex est, generale simplex, cum simpliciter demandata est omnium rerum administratio, l. 60. & 63. de procur. & generale cum libera subintellige, facultate faciendi omnia ea, quæ Dominus ipse, si præsens esset, verisimiliter faceret, l. 60. l. 58. eod. quæ differentia ex ipsa rei natura desumitur, ut iis, qui eam negant, censura apud Bald. ad 2. F. 28. pr. n. 5. quod nim. Pecora dici mereantur, jure debeatur. vid. Colleg. nr. Polem. Contr. 84. 3) expressum. 4) tacitum. vid. Hopp. 5) mandantis tantum gratia contractum &c. vid. DD. ad hunc tit.

Differt à Consilio, quia ex hoc consulens non obligatur §. 6. Inst. hic. Sed quid dicendum de literis commendatitiis vel etiam verbis commendatoriis, puta, Er hat zu zahlen, Es ist ihm wohl zu trauen, Er ist ein Gutmann, &c. an pariant actionem mandati aut fidejussionem importent, ita ut damnum passus à commendatore illud recuperare possit? Resp. In pun-

De CONTRACTIBUS innominatis.

Contractuum innominatorum a) sunt species, 1) *Do, ut des.* (2

cto juris *affirm.* per l. 6. §. 5. ff. *mand.* §. 6. *Inst. eod.* Hopp. *ibid.* De *praxi* verò non aliter hoc admittunt, quam 1) inter mercatores, Carpzov. *p. 2. c. 18. d. 24.* Espach. *ibid.* Finckelthus. *Obs.* 60. idem est 2) si dolus in commendatore concurrat. Finckelthus. *ibid.* n. 5. ubi plures *limitationes* subjungit.

Actiones ex hoc contractu nascuntur duæ, *directa* & *contraria*, quarum definitio vid. apud Hopp.

(a) Horum definitio vid. *supr.* eorum duo videntur habere nomina, uti *contractus estimatorius* & *permutatio*, verum *prior* (quo alicui certa res præfinito certo pretio vendenda traditur, eâ lege, ut, eâ venditâ, pretium restituatur, vel si non sit vendita, res incorrupta reddatur: *tot. tit. ff. de estimat. ibique DD.*) ob varium negotium ejusque incertum exitum meritò *innominatus* audit. Differt 1) à *Venditione*, quia in hac rem ipsam restituere non licet, sed præcisè ad pretium solvendum quis obligatur, 2) à *Mandato*, quia

quia in *illo* res æstimata ita datur, ut dominium transferatur, quod secus est in mandato, *l. 5. §. 3. mand.*
 3) ab *operarum locatione*, quia rei, circa quam operæ conducuntur, dominium non transfertur. *l. 39. locat.* 4.) à *Societate*, quia neuter socius dominium rei suæ amittit, & lucrum commune est, &c. *l. 13. §. 1. P. V.* Permutatio verò propter actionem innominatam, *præscriptis verbis*, talis dicitur; neque enim cum emptione venditione; neque cum locatione *in genere* convenit, ut examinanti patebit. vid. *tot. tit. ff. de rer. permut.* ibique *comment.*

(1) Erronei sunt, qui hunc articulum à *permutatione* ulla ratione distingui sustinent, neque enim ullus casus afferri poterit, ubi sit articulus: *do*, h. e. transfero rei meæ in te Dominium, *ut des*, &c. vid. *Colleg. nr. Polem. controvers.* 47. De praxi contractus consensualis est, in quo miror dissentire quosdam, vid. *compend. Lauterb. hic & Hopp. u. h. pag. 584.* quod si enim ex nudo pacto detur actio, quid ne ex hoc pacto, quod insimul etiam de jure Romano in contractum transire potest? vid. *Dissert. nr. de Pœnitent. §. 14.* Est autem permutatio seu artic. *do, ut des*, quo certa res vel species pro alia re certa vel specie ejusque dominium in alterum transfertur. *l. 1. de rer. perm. l. 1. §. 1. J. de empt. vend.*

2] *Do, ut facias.* 3] *Fa-cio, ut facias.*
 4] *Facio, ut des.*

(2) Quo conventum est, ut datâ certa re, vicissim aliquid fieret. *l. 5. §. 2. de P. V.* quomodo differat à *locat. conduct.* vid. *supr.* Huc 1) referunt. contractum *suffragij*, quo quid datur, ut negotium alicujus apud Principem commendetur *l. un. C. de suffrag.* de quo Tabor tr. conscripsit vid. Brunnem. ad *h. l.* 2) contractum *Assecurationis*, quo præmium datur, ut quis suscipiat periculum mercium aliò transvehendarum. vid. Grot. *de jure B. & P. l. 2. e. 12. n. 23.* Marq. *de jure Mercat. L. 3. c. 13.*

3) Quo placuit, ut cùm aliquid fecerim, vicissim etiam aliquid facias. *l. 5. §. 4. de P. V.*

(4) Quo convenit, ut, cùm ego aliquid facerem, tu certam rem mihi dares. *l. 5. §. 3. eod.* ex hisce contractibus innomin. datur *actio P. V.* ita dicta, quod non constet certâ formulâ, sed negotium disertis verbis seu narratione perspicuâ, prout gestum erat, exprimatur. Unde & *actio civilis in factum* dicitur *l. I. §. I. & l. 22. eod.*

§. V.

De Q

Quasi-

(a) Quasi
 CIVILIS con
 gatur, rot. tit
 to contractu
 sumpto nititu
 Quasi-contrac
 causa efficiens
 ibique DD.
 commodati it
 tur, obligati
 iam recentiore
 consensu praes
 distinguunt,
 de jure dot.
 vid. d. §. 5.
 2) contractu
 expresse co
 cus se habet
 so, ignorante

De QUASI-CONTRACTIBUS.

Quasi-Contractuum a) §. sunt species.

(a) Quasi- contractus est, quo ex ipso facto LEX CIVILIS consensum inducit, indeque alter alteri obligatur, tot. tit. *Inst. de oblig. qua quasi* differt à *tacito* contractu 1) quia hic verus est, & consensu *presumpto* nititur *qui patitur* 18. ff. *mand l. 60. de R. J.* Quasi- contractus verò in consensu *ficto*, cujus sola lex causa efficiens est §. 5. *Inst. quib. mod. jus patr. pot.* ibique *DD.* vid. omn. §. 6. d. *tit. 5 l. 13. in fin. ff. commodati* ibi: *accidit, ut extra id, quod ageretur, obligatio nascatur.* Perperam itaque plerique etiam recentiores, uti Heinecc. *hic.* contractum hunc in consensu *presumpto* fundant, & sic à *tacito* non satis distinguunt, *presumptio* enim cedit veritati *l. 57. ff. de jure dot. l. fin. pr. quod met. caus.* quod hinc secus vid. d. §. 5. *Inst. quib. mod. jus patr.* ibique Hopp.

2) contractum *tacitum* nemo celebrare potest, qui ad expressè contrahendum inhabilis est, quod itidem secus se habet in quasi- contractu, utpote qui cum furioso, ignorante, §. 1. *hic.* infante §. 2. *hic.* &c. consistit.

1) *Negotiorum gestio.* 2) *Tutelæ administratio.*

Brevib. in *tacito* contractu utrobique causa efficiens *homo.*; ni *quasi-contractu* ex una parte causa efficiens *Lex est.*

1) Quæ est quasi-contractus, quo quis sine mandato negotium alterius utiliter gerendo, se ad rationem de eo reddendam & vicissim alterum sibi ad præstandum id, quod impensum, adstringit. *l. 2. l. 10. h. t.* ex hoc proinde duæ nascuntur actiones, *directa* nimir. & *contraria*, quarum definitio vid. apud Hopp.

Not. hîc fomosa dispositio *L. Neseinius. 34. ff. & l. Alimenta. 11. C. de neg. gest.* vi cujus impensæ v. g. in alimenta, animo donandi factæ præsumuntur. Ubi tamen duo copulativè requiruntur, 1) arcta personarum *conjunctio* & 2) ex parte accipientis *indigentia.* vid. Hopp. *ad tit. Inst. de donat. §. 2.*

2) Quæ est quasi-contractus, quo tutor ad personam & res pupilli fideliter curandas obligatur. §. 2. *hic.* Duplex inde nascitur actio, *directa* & *contraria*, quas definitas vide apud Hopp. *hic.*

Hic recolenda tota materia *ff. vel Inst. de tutel.* ubi tamen Jus Roman. in pluribus per mores hodiernos & Constitut. Imperii immutatum est, præprimis vero quod pro-

3) *Rei Administratio.*

proprie loque-
tur, proinde
negotia libero
de ann. 1548.

Sondern Tu-

glicher Bo-

Weiß verori-

unterziehen s-

vor durch die

dem repetitur

§. 2. hinc in-

cum pupillo au-

aliter Tutores

ti sint, ne con-

natur.

3) Quæ est

societatem, c-

sibi invicem a-

tionem persona-

Inde nascitur

xta est, re-

Coll nr. Pol-

3] *Rei communis singularis administratio.*

proprie loquendo nullus amplius nisi *dativus* tutor datur, proinde neque mater & avia absque prævio decreto negotia liberorum valde gerere possint. *Reform. Polit. de ann. 1548.* von der Pupillen und minderjährigen Kindern Tutorn, 2c. *Tit. 31. §. 2. ibi.* Daß auch ein jeglicher Vormunder, er seye gleich Testaments-Weiß verordnet, 2c. sich der Vormundschaft nicht unterziehen soll, die Verwaltung seye ihm dann zuvor durch die Obrigkeit decernirt und befohlen. Idem repetitur in *Recess. ordin. polit. de an. 1577. tit. 32. §. 2.* hinc inquirere debet contracturus aut litigaturus cum pupillo aut minorenni, ane eorum mater aut avia aliive Tutores & curatores legitimi judicialiter confirmati sint, ne contractus totumve iudicium nullitati exponatur.

3) Quæ est quasi-contractus, quo duo pluresque in societatem, citra contractum societatis, incidunt, & sibi invicem ad res communes dividendas & ad præstationes personales obligantur. *l. 1. l. 4 § 3 commun. div.* Inde nascitur. *Actio communi dividundo*, quæ mixta est, *realis* nim. & *personalis*. vid. Hopp, *hic & Coll. nr. Polem. Controv. 99.*

4] *Hæreditatis communis Administratio.*

5] *Hæreditatis aditio.*

6] *Indebiti solutio.*

(4) Quæ est, *quasi contractus*, quo ad hereditatem dividendam, rationes reddendas, præstationesque personales cohæredes obstringuntur §. 4. J. hic l. 3. eod. Actio inde nascens itidem mixta est, realis & personalis, ex jure quippe hereditario & quasi contractu ortum trahens. vid. Hopp. hic & Coll. nr Pol. d. l.

(5) Quæ est, *quasi contractus*, quo hæres, qui hereditatem adiit, ad legata & fideicommissa legataris & fideicommissariis obligatur, §. 5. Inst. hic ibique Hopp. Ex hoc datur *actio ex testamento*, quo is, cui aliquid relictum, agit contra hæredem, ut id præstet atque ultimam defuncti voluntatem impleat. §. 2. verb. *per actiones I. d. legat.*

(6) Quæ est, *quasi contractus*, quo is, cui per errorem facti debitum solutum est, ad ejus redditionem obligatur §. 1. quib. mod. re contr. oblig. §. 6. J. hic L. 5 § 3. ff. de O & A. Ex hoc competit *Conditio indebiti*, quo errore cognito quis solutum ab eo, qui

qui indebitur
nibus. L. 15

Notari hic
ut ajunt, repe
pienti nullum
fuisse, arg. §. 1

7) Quæ est
Judice actione

cendo alteri o
dex sententia

in fin. pr. C. d
ctur vel Actio

petens Actori
Judex sententi

membr. 3. D.
qua vid. Hopp

Affinis est
promissarii, q
ut præstetur,
arbitr. sicut
vide & confer

7] *Litis contestatio.*

qui indebitum accepit, repetit cum fructibus & accessio-
nibus. *L. 15. pr. l. 65. §. 5. ff. de condict. indeb.*

Notari hinc potest, quod solutum *pro redimenda vexa*,
ut ajunt, repeti nequeat, tametsi ex post appareat, acci-
pienti nullum jus petendi seu contra solventem agendi
fuisse, arg. §. *fin. Inst. h. t.* ibique Hopp.

7) Quæ est, *quasi contractus*, quo actor coram
Judice actionem proponendo, & Reus illi contradi-
cendo alteri obligatur, ad præstandum id, quod ju-
dex sententia decreverit. *L. 3. §. 11. de pecul. l. ult.*
in fin. pr. C. de usur. rei jud. l. 29. de novat. inde nati-
citur vel *Actio judicati*, quæ est actio personalis com-
petens Actori adversus Reum, ad id, ut præstet, quod
Judex sententia decrevit. Rennem. *J. Rom. Germ.*
membr. 3. D. 34. th 3. vel *Exceptio rei judicata.* de
qua vid. Hopp. *ad §. 5. J. de except.*

Affinis est *Actio ex Laudo* seu sententia arbitri com-
promissarii, quæ est actio in factum, competens ad id,
ut præstetur, quod arbiter decrevit *l. 5. pr. C. de recept.*
arbitr. sicut & eodem modo exinde datur exceptio.
vide & confer. *Compend. Lauterb. ad d. tit. de recept.*

8) *Receptum.*

§. VI.

qui arbitrium. Dixi: *Arbitri compromissarii.* Est enim 2) & *Arbitrator*, seu amicabile compositor, qui differunt in hoc, quod *ille* sit quasi iudex, qui ad controversiam *juridicè* dubiam decidendam electus est. *l. 5. §. 1. C. eod.* Arbitrator verò, qui ad contractum conciliandum aut controversiam *physicè* vel *æconomicè* dubiam decidendam, electus est, v. g. ad determinandam dotem, taxandum rei pretium &c. *l. 25. locat. l. 67. pro socio.* Cujus arbitramento standum, nisi iniquum fuerit, quo casu datur ad illud corrigendum actio, quæ vocatur *Reductio ad arbitrium boni viri*, h. e. iudicis ordinarii *l. 18. ff. judic. solv.* vid Hopp. *ad §. 2. J. de empt. vend.* 3) *Arbiter Juris*, qui à Iudice nil differt, sed hic ita ut plurimum dicitur in iudiciis bonæ fidei *l. 38. pro socio. l. 24. depos.*

Hic repetendi tit. *de recept. § qui arbitr.* 2. *de iudiciis.* 3. *de iurisdic. 4. de edendo.* & similes.

8) Quod est, quasi-contractus, qui ex facto receptionis inducitur, quo exercitor navis, caupona, vel stabuli

buli obligat
ut & ad c
Caupon. St
ctio de rece
personam,
nam, &c. in
es navis, cau
damnum cu
Hopp. ad §.
trahit differer
si-delictum:

Hic recole
Rhod. De jact

Notand. N
qui plures rec
1) dationem
3) confusione
tit. Sed acti
figuris, de c
est.

buli obligatur curare, ut res recepta salva sint, ita ut & ad culpam levissimam teneatur. tot. tit. Nautæ Caupon. Stabular. ut recepta restit. Datur inde actio de recepto, quæ est actio in factum prætoriam in personam, quæ competit ei, qui res in navim, cauponam, &c. immisit aut intulit, contra exercitorem illius navis, cauponæ &c. ut illas salvas restituat, & omne damnum *cujuslibet* culpâ contingens præstet. Vid. Hopp. *ad §. 3. J. de oblig. quæ quasi ex del.* ubi & tradit differentiam inter hunc quasi-contractum & quasi-delictum: *Furti advers. Naut. Caup.*

Hic recolendi tituli: *De exercitoria act. De Lege Rhod. De jact. De instit. act.*

Notand. Non videri fundatam sententiam eorum, qui plures recensitis *quasi-contractus* statuunt, uti
 1) dationem ob causam. 2) acceptionem sine causa.
 3) confusionem agrorum. &c. vid. Comp. Lauterb. *ad d. tit.* Sed actiones inde oriundæ *ex variis causarum figuris*, de quib. *infr.* descendere, rectius dicendum est.

(o)

§. VI.
DE DELICTIS.

Delictorum scil. *privatorum*, a) sunt *quatuor*. I. Furtum. b) II. Rapina. c)

III.

a) Publica enim huc non pertinent, de quib. *tit. fin. Inst.* Itemque *tit. ff. in Libr. 48.* qui hîc simul repetendi.

b) Quod est, contrectatio fraudulenta lucrificandi causa facta, vel ipsius rei vel etiam usûs ejus, possessionisve. tot. *tit. Inst. hîc.* Actiones inde dantur 1. Actio Furti. 2. Condictio furtiva. 3. Rei Vindicatio. Conf. Hopp. *hîc.* Hodie per Constit. criminal. Caroli V. hoc delictum factum est *publicum*, ejusque pœna ordinaria est furcæ, pro qualitate tamen circumstantiarum & quantitate rei ablatae mitius punitur, vid. *d. Const. crim.* ad eamque Blumlach. & Carpzov. *Proc. crim. Q. 84.*

c) Quæ est, *violenta rei alienæ mobilis ablatio lucrificandi causa dolo malo facta.* Datur exinde *actio vi bonor. raptor.* Hopp. *hîc.* Sed & hoc delictum in classem *Publicorum* relatum à Carolo V. de eoque vide Us. hod Hoppii *h. t.*

III. Damnum injuriâ datum. d)

IV. Injuria e)

d) Quod est, *omnis patrimonii imminutio, nullo jure facta, à libero homine.* Si enim servus damnum dederit, locus est *actioni noxali*: si quadrupes, *actioni, si quadrupes pauperiem fecisse dicat.* quitit. hic conferri possunt. Damnum hoc vindicatur *lege aquiliâ,* & quidem ex ejusdem *primo* capite cædes servi & pecudis, quæ gregatim pasci solet. *Utiliter* tamen etiam cædes hominis liberi. vid. omn. Hopp. *hic.* Ex *3tio* verò capite omne reliquum damnum, quo nobis qualicumque demum modo patrimonium imminuitur. Unde dantur I. Actio L. Aquiliæ *directa.* II. *Utilis.* III. *In factum.* de quib. vid. Hopp. *hic.* Moribus nostris indiscriminatim agitur ad id, quod interest, præstandamque veram rei æstimationem. Heinecc. *hic.*

(e) Quæ est, delictum, seu quodvis dictum factumve in alterius contumeliam dolo malo directum, *pr. Inst. d. t.* Formale itaque ejus constitutivum, est *dolus.* Actiones exinde sunt variæ: I. *actio injuriarum æstimatoria,* quæ datur injuriam quamcunque passo adversus injuriantem ad injuriæ illatæ æstimationem consequendam §. 10. *Inst. hic.* II. *criminalis,* dum agitur ad pœnam relegationis, fustigationis, carceris

aut multam Fisco applicandam. Sande *L. s. tit. 9. d. 5. III. Civilis ex L. cornelia*, qua realis solum injuria, quæ *pulsando, verberando* aut *violento ingressu* in domum alicujus committitur, vindicatur, duratque 30. annis. Hopp. *hic pag. 795.* IV. *actio ad palinodiam*. quæ ad id datur, ut injurius verba famosa reclamet, & injustè ea à se prolata fateatur, læsamque quodammodo existimationem injuriato restituat. Hopp. *hic.*

Ad injuriam refertur *Famosus libellus* seu *Pasquillus*, cujus duo requisita: (1) *certi & famosi criminis* imputatio. *Constit. crim. artic. 110.* (2) ut *nomen Authoris* non apponatur. *d. Constit. ibid.* quod si primum deficiat vel scriptum satyricum vel jocosum erit, sin *secundum*, injuria erit simplex. Pœna pasquilli hodie arbitraria est, vid. Hopp. *p. 790.*

Nota hîc famosum REMEDIUM *L. Diffamari. s. ff. de ingen. maummiss.* quod tunc obtinet, si per diffamationem damnum patrimonio nostro intenditur seu inferri timetur, quo casu impetrari potest *citatio* adversus diffamantem, ut compareat coram judice diffamati, diffamationem probet, aut perpetuum sibi patiatur imponi silentium. vide sis de hoc Ludovici *Civil. zum Civil-Proceß c. 5. Blum. Process. cam. tit. 36. n. 2.* vid. & supplicationes ejusdem desuper.

Huc

DE qua
I. Imp

Huc refer
de actio de
dolo mal.
fa. vid. idem
qua *Condicti*
pend. 4. hic p
compend. de
(a) Quæ c
imputativa, h
quis adhibet,
seu negligent
§. 4. Naut.
(b) Hoc i
nos judex su
pericia judici
(quam hodi
trariam l. 6. ff

DE quasi-Delictis *a*] quæ sunt,
 I. Imperitia Judicis malè judicantis. *b*]
 II.

Huc referenda veniunt alia delicta, ut 1. *dolus*, inde *actio de dolo*. vid. Compend. Lauterb. *ad tit. de dolo mal.* 2. *Metus*, inde *actio quod metûs causa*. vid. *idem comp.* 3. *Acceptio ex turpi causa*, ex qua *Condictio ob turpem causam*. ad hunc tit. id. compend. 4. hic percurrenda crimina extraordinaria. vid. id. compend. *de extraord. cognit.*

(a) Quæ consistunt in aliqua culpa, ut ita loquar, imputativa, h. e. quæ alicui ex alieno facto eorum, quos quis adhibet, imputantur, quod v. g. minûs fidelium seu negligentium operâ utatur. §. *ult. Inst. h. t. l. fin.* §. 4. *Naut. Caupon.* Struv. *J. P. R. G. L. 3. t. 26.*

(b) Hoc ideo quasi-delictum est, quod apud Romanos iudex suos habuerit Assessores, adeoque horum imperitia iudici imputetur, teneturque *actione in factum* (quam hodie *de Syndicatu* vocant) ad mulctam arbitrariam *l. 6. ff. de extraord. cognit. l. 5. §. 4 de O. & A.*

(o)

II. Dejectio vel Effusio. c] III. Suspensio
vel Positio, &c. d] IV.

Quod si is dolo fecit, ex *verò delicto* obligatur, hocque casu in veram litis æstimationem cum famæ & officii dispendio condemnatur, l. 15. §. 1. de *judic. l. ult. C. de pœn. jud. qui mal jud.*

Hic recolendi tituli *de judic. ibique de Judicis suspecti recusat. &c. Confer. & Prefat. nr. class. opin. absurd. premissa.*

c) Quæ est, *quasi delictum*, quo tenentur habitatores *cœnaculorum seu domini seu inquilini*, ob dejecta vel effusa à quocunque, quibus *damnum datum prætereuntibus*, §. 1. pr. *Inst. h.* Exinde datur *Actio in factum de ejecto vel effuso* illi, cui nocitum, ejusque heredibus, contra dominum vel inquilinum ædium ad præstandum duplum §. 1. *J. hic.* hodie ad damni dati reparationem, impensas & interesse l. 5. l. *fin. ff. eod.*

d) Quæ est quasi delictum, quo tenetur ille, qui supra eum locum, quo vulgo iter fit, *suspensum* vel *positum* quid habet, cujus casu alicui noceri possit, vel nocitum sit l. 5. §. 6. *ff. de his qui effudit.* Exinde datur *Actio popularis in factum*, cuivis è populo adversus eum, qui posuit vel suspendit, ad pœnam decem aureorum actori applicandam L. 5. §. 6. §. 12. §. *ult. eod.* Hodie putem, implorari posse officium judicis nobile pro impetrando mandato de demoliendo, &c.

IV. Da
pona, ve

DE variis
clausulam

e) Scil. ab
rior quod hi
tum, adversu
rebus viatoru
Inst. hic. hodie
damnum ab ex
ex quasi contr
supra de Rece
Addunt alie
tempestivam
qua quis patit
bar prohibere
sed miror debi
ctum propriu
Contr. 90. ve
a) Seu ex
Inst. de act. h.

IV. Damnum vel Furtum in navi, caupona, vel stabulo commissum. e)

§. VIII.

DE variis causarum figuris. a) Ad hanc clausulam pertinet I.

e) Scil. ab iis hominibus, quorum opera utitur Exercitor quod hisce imputatur; unde datur *Actio in factum*, adversus *exercitorem navis* &c. ob damnum in rebus viatorum vel hospitem datum, in duplum §. ult. *Inst. hic.* hodie verò ad damni resarcitionem. NB. Quod si damnum ab extraneis datum fuerit, tenebitur exercitor ex *quasi contractu L. 3. §. 1. ff. naut. caup. stab. vid. supra de Recepto.*

Addunt aliqui quasi delictis V. *misericiordiam intempestivam* per l. 7. pr. *depositi*. V. *Conniventiam*, qua quis patitur delictum fieri quod & poterat & debebat prohibere L. 45. pr. ff. ad L. *Aquil.* ita Heinecc. *hic.* sed miror debilitatem hujus opinionis, cum utrobique factum proprium concurrat. Confer. *Colleg. nr. Polem. Contr. 90. vers. 32 ad II.*

a) Seu ex aliis quibusdam modis, ut habetur in §. 1. *Inst. de act.* huc pertinent obligationes *mixtae* h. e. natu-

I. Actio ad exhibendum. *b*) II. De edendo.
 III. Condictio causâ data, causâ non
 secutâ. *c*)

IV.

rales & civiles simul, & inde competentes actiones, quæ ad præcedentes 4. fontes referri non possunt, ut proinde palmaris erroris insimulandus sit Hopp. ad §. 2. *Inst. de obligat. & d. §. 1. J. de act.* vid. *Colleg. nr. Polem. in Strictur. ib.* Duo igitur requiruntur, ut actio ad clausulam hanc referri possit I. expressa in jure actio. II. quæ tamen ad istos 4. fontes (sub quibus etiam continentur pacta *legitima in specie seu vestita*) reduci nequeat.

b) Quæ est personalis in rem scripta, competens illi, cujus ex justa causa interest rem exhiberi, adversus quemcunque possessorem ad rem istam exhibendam. *tot. tit. ff. ad exhibend.* ibique Compend. Lauterb. Differt *exhibere* ab *edere*; quod res, quæ *exhiberi* petitur sit ipsum objectum litis; quod verò *edi* petitur, sit medium probandi. v. g. Instrumentum, testamentum, &c.

c) Quæ est actio personalis, qua id, quod ob causam futuram honestam translatum est, causâ illâ non secutâ repetitur. *tot. tit. ff. h. t.* ibique Compend. Lauterb. ubi malè quasi contractui adscribitur.

IV. C
 V. C
 um. e) V
 quæ perso

d) Quæ et
 se pertinenter
 tit. de condicti
 dem perperam
 Fullone, qui a
 post verò dom
 dicit. Aliud
 ne. vid. Hopp.

e) Sensus le
 veniat titulo lu
 manere debeat
 ex aequitate. v
 ream dicunt Ba

f) Quia qu
 fectum fiction
 cit textus, & p
 fusi esse. vid.
 Polem. contr
 mixta qua agi

(0)

IV. Condictio sine causa. d)

79

V. Condictio ex *L. si & me & Titium.* e) VI. Actio finium regundorum, quâ personalis est. f)

d) Quæ est actio personalis, qua quis repetit rem ad se pertinentem & apud alium sine causa existentem *tot. tit. de condict. sin caus.* ibique id. Compend. (quod itidem perperam ad quasi contractum refert) exempl. in Fullone, qui ad æstimationem vestis ejus culpâ surreptæ, post verò domino restitutæ, ab hoc æstimationem condecit. Aliud in chirographo non subsequuta numeratione. vid. Hopp. *ad tit. de lit. oblig.*

e) Sensus legis est, si res mea vel mihi debita ad te perveniat titulo lucrativo, nec causa est, quare apud te permanere debeat, eam condecitione certi repetere possum ex æquitate. vid. omn. Brunnem. *ad d. legem*, quam *aurream* dicunt Bald. & Paris. *divinam* Hippol. Rimin.

f) Quia quasi contractui attribui nequit, propter defectum *fictionis*. neque quasi delicto, quia itidem deficit textus, & possunt agri vi fluminis & sic fatali casu confusi esse. vid. fufius hanc rem deductam in *Colleg. nr. Polem. contro. 99. Resp. IV.* Est autem Actio hæc mixta qua agitur inter eos, qui confines habent agros,
ad

VII. Actio, qua fructus extantes, á b. f. possessore percepti avocantur. g) &c.

§. IX.

DE Conditionibus *ex lege.* a)

Qualis I.

est,

ad illorum fines discernendos & declarandos, nec non præstationem ejus, quod interest. *tot. tit. ff. fin. regund.* ibique *Compend. Lauterb.* confer. *Hieronim. de monte. de fin. reg.* *Oettinger tr. de finib.*

g) *ex §. 35. Inst. de rer. div. l. 4. §. post litem ff. fin. regund. l. 22. C. de R. V.* Conf. *omn. Hopp. ad d. §. 35.* Cæterum hîc stringendus *Hoppius*, quod ad hanc clausulam 1) *obligationem* parentum ad alimenta liberis præstanda. 2) ad dotem filiabus dandam referat *ad §. 2. Inst. de obligat.* cum hîc de obligatione *mixta* sermo sit. *d. §. 2.* quæ patrem inter & filiosfam. ob unitatem personarum non datur *§. 6. Inst. de V. O. l. 4. ff. de jud. l. f. C. de impub. & al. substit.* Unde nec sibi constans alium palmarem errorem committit *ad §. 1. Inst. de act.*

a) Not. has duplicis generis esse, aliquas quæ à lege, *mediante hominis factò*, dantur, uti *Condictio ex l. 35. C. de donat.* quas *Pactis legitimis* in specie, attribuimus

mus

I. Con
stam. b)
II. Con
hered. pe

mus vid. supra
diatè à lege p
tum legitime
requiri. 1) ut
villis simul, at
judicis nobilis
Lauterb. b. tit
b) Quam Ac
mavocant, vid
hac actione ad
mus Legitimâ re
bus quocunqu
tibus verò tit
fit, necesse est.
ma.

c) Si ab a
diratem legiti
in ann. ad C.

(o)

81

I. *Condictio* ex *L. 30. C. de inoffic. testam. b)*

II. *Condictio* ex *L. ult. §. 1. in fin. C. de hæred. pet. c)*

III.

mus vid. supra § 1. aliæ & quæ hujus loci sunt, quæ *immediate* à lege producuntur, uti *Condictio ad supplementum legitime* &c. Notand. ad hanc conditionem duo requiri. 1) ut subsit obligatio *mixta* h. e. naturalis & civilis simul, atque per hoc differt *ab Imploratione officii judicis nobilis*. 2) ut à lege nova detur. vid. *Compend. Lauterb. h. tit.*

b) Quam *Actionem* etiam *ex-vel suppletoriam legitime* vocant. vid. Hopp. *ad §. 3. Inst. eod. tit.* Agitur autem hac actione ad supplementum *Legitimæ*, si aliquid sed minus *Legitimâ* relictum sit. Et quidem in fratribus & sororibus quocunque titulo, in *Ascendentibus* & *Descendentibus* verò *titulo universalis* proinde *pars quota* relictæ sit, necesse est. Hopp. *ibid.* Hic recolenda materia *Legitimæ*.

c) Si ab aliquo hæreditas *evicta*, ille, quod in hæreditatem legitime impendit, hac actione condicit. Stryck. *in ann. ad C. Laut. hic.*

L

d)

III Cond. ex *L. ult. §. 6. C. de Fur. de-
liber. d)*

IV. Cond. ex *L. 27. §. ult. ff, ad L. Ful.
de adult. e)*

V. Cond. ex *L. 13. ff. quod met. caus. f)*

VI. Cond. ex *L. 2. C. de rescind. vend.*

VII. Cond. ex *constitut. D. Pii compe-
tens Arrogato. g)*

VIII.

d) Si hæres confecto inventario posterioribus, primò tamen venientibus, *creditoribus* quid solverit, hoc priores, postea venientes condicunt ex *h. l.* ab illis, quibus solutum, si hi minori jure gaudeant. Stryck. *ibid.*

e) Qua dominus, cujus *servus* iniquè tortus ex capite adulterii, ipsius servi æstimationem condicit. Stryck. *ibid.*

f) Qua condicit debitum debitor, quod creditor ipsi propria autoritate extorsit, siquidem hoc ipso creditum amisit. vid. omn. Brunnem. *ad h. l.* Hahn. *ad Wes. hïc* qui adhuc aliquot species allegat, sed in eo erroneus, quod remedi *l. si contendat de fidejuss.* huc referat, cum inde non sit, nisi *imploratio officii judicis nobilis, de qua mox*

g) Hïc confer. *tit. de adoption.* ibique DD. de unione prolium.

h) Quæ
pag. 579. P
requam ab al
tum est, l. 1

tum ex alteru

innominatum

l. 6. l. 33. C. e

venta & non

correndus hïc

Lauterb.

Notand. q

mã notetur l.

cujus occasio

colendus.

a) Quæ

ris principis.

quiritur, qua

ciebus patebi

22 (0) 20

83

VIII. Cond. ex moribus. b)

§. VIII.

DE IMPLORATIONE Officii Judicis
nobilis. a) Cujus species variæ sunt, I. Re-

L 2

me-

b) Quæ datur hodie ex nudo pacto, Hopp. U. H. pag. 579. Proinde & ex TRANSACTIONE, quæ, antequam ab alterutra parte impleta, non nisi *nudum pactum* est, l. 19. C. de transact. quod si vero implementum ex alterutra parte intervenit, transit in contractum innominatum, exindeque datur *actio præscriptis verbis*. l. 6. l. 33. C. eod. est autem *transactio rei dubiæ conventa & non gratuita decisio*. l. 1. ff. l. 38. C. eod. percurrendus hîc *tit. de transact.* ad eumque Compend. Lauterb.

Notand, quod transigens super delicto privato infamiâ notetur l. 4. §. fin. & ll. sqq. de his qui not. infamia, cujus occasione & hic *tit. de his qui not.* INFAMIA recolendus.

a) Quæ non est *actio*, hæc enim non nisi ex certis juris principiis inducitur, ad eamque obligatio *civilis* requiritur, quæ hic deficit, ut ex ejusd. sublequentibus speciebus patebit.

(o)

medium Restitutionis in integrum. *b)*

II. Rem. *L. si contendat. 28. ff. de fidejussorib. c)*

III. Rem. *L. Diffamari. 5. C. de ingen. manumiss. d)*

IV.

b) Quæ est, remedium extraordinarium, quo implo-
ratur officium judicis nobile, ut in pristinum statum re-
ponat ea, quæ per læsionem fuerunt ablata. *l. 24. S. 4. de minor.* quid sit officium Judicis *nobile* vid. Hopp.
ad pr. Inst. de offic. Judicis, simulque hunc titu-
lum percurrere. Competit 1) læsis *ex metu*, vid. *tit. ff. quod met. caus.* 2) *ex dolo* *tit. de dol. mal.* 3) *ob atatem* Minoribus. vid. *tit. de minorib.* 4) *ad exemplum* horum a) Ecclesiis, aliisque corpo-
ribus piis. vid. Colleg. Lauterb. *eod. circa fin.* b) omnibus Universitatibus, Collegiisq; licitis. vid. *tit. quod cujusque Universitatis*, sed NB. his intra quadriennium à tempore læsionis *c. 12. X. de in integr. restit.* vid. ta-
men Berlich, *Decis. 218.*

Denique 5) competit restitutio ex clausula prætoriam: *Si qua mihi justa causa videbitur.* vid. *omn. tit. Ex quib. caus. majores 25. ann. in integr. restit.*

c) De quo supra *ad tit. de fidejussor.*

d) De quo itidem supra *ad tit. de injur.*

IV. V
rium. p
V. Q
gat pare
da. e)
VI. It
dam. f)
VII. A
VIII. A
nem. h)
e) Vid. l.
ad eumque C
Faber de alim
f) L. 19.
g) Ex qu
professio Mev
h) Cujus
Mynsing. &
Nota diff
tum impedi
verla penes
rerum, quar

IV. Vid. *supra* ad verb. *Fus hæredita-*
rium. pag. 21. in fin.

V. Quæ imploratur Judex, ut adstrin-
gat parentes, ad alimenta liberis præstan-
da. e)

VI. Itemque ad dotem filiabus dan-
dam. f)

VII. Ad decernendum Arrestum. g)

VIII. Ad decernendam sequestratio-
nem. h)

e) Vid. l. 5. pr. & §. 12. ff. de agnosc. & alend. lib.
ad eumque Comp. Lauterb. aliique AA, v. g. Surd. &
Faber de aliment.

f) L. 19. ff. de Rit. nupt.

g) Ex quibus causis hoc decerni possit, tradunt ex
professo Mev. tr. de Arrest. Gail, eod. tr.

h) Cujus causæ justificantes vid. apud Gail, I. O. 148.
Mynsing. & alios allegat. ab Hopp. pag. 607.

Nota differre *Arrestum* à sequestro 1) *Illud* est tan-
tum impedimentum. Sequestratio separatio rei contro-
versæ penes tertium seu sequestrem. 2) *Illud* est etiam
rerum, quarum *certa* sunt dominia, possessiones cæterá-
que

IX. Pro administratione bonorum absentis. *i)* Pro separatione conjugis quoad thorum & mensam. *k)* Pro dando Tutore vel curatore. Et

X. Generaliter, ubi iusta subest petendi causa, deficiente tamen obligatione *civili. l)*

que ad eas pertinentia. *Hac* verò illarum rerum, de quibus controversia est, aut in quibus jus aliquod alter præterdit, & adjudicari petit, ita *Mev. de arrest tr. 1 n. 14. sqq.* Affine est Obstagium, quo ex pacto convento ut plurimum instrumentis obligationis inseri solito se quis in publica aliqua taberna aut simili loco sistit, & in sumptus debitoris convivatur, non recedens, donec creditori satisfecerit. *Germ. Die Leistung, Innlager.* *Rudinger apud Wehner Cent. 3. Obs. 24. Gail. 2. Obs. 45.*

i) Vid. *Mev. p 2 D. 61.*

k) Vid. *Canonistæ ad tit. 10 de divort.*

l) Notanda hîc famosa clausula, petito Libelli subneciti solita : *Desuper nobile officium Judicis implorando:* per quam omnia jura Actori competentia in judicium deducta censentur, unde *salutaris* passim vocatur, de eaque vid. *omn. Gail. 1. Obs. 61. n. 11. sqq.*

§. IX.

DE mo

I. Est

II. Ac

III. Sc

IV. M

V. Co

VI. C

specie del

VII. N

VIII. I

EXCEPT

RIÆ; se

partim q

veniente

a) De c

tit. de sol

b) Confe

c) Vid.

DE modis, quibus tollitur *Jus ad rem*.

I. Est Solutio.

II. Acceptilatio seu Remissio.

III. Solemnis oblatio, &c.

IV. Mutuus Dissensus.

V. Confusio. *a)*

VI. Compensatio. *b)* Interitus rei, in specie debitæ.

VII. Novatio & Delegatio. *c)*

VIII. Præscriptio. Huc & pertinent EXCEPTIONES reliquæ PEREMPTORIÆ; sed cùm hæ partim supra attactæ, partim quælibet Actio & negotium convenientem suggerat; DILATARIARUM verò

a) De quibus omnibus vid. Compend. Lauterb, *ad tit. de solut. & acceptilat.*

b) Confer, tit de compensat. ibique *d. Compend.*

c) Vid. Hopp. *ad tit. Inst. quib, mod. toll, oblig.*

verò Elenchus ab Hoppio adornatus fuerit, hinc illuc nos referimus.

Illud verò adhuc addendum, quod Actio, & quandoque Exceptio veniat *probanda*, unde recolendi hîc 1) *tit. de probat. & præsumpt.* 2) *de fide instrum.* 3) *de Testib.* 4) *de confess.* Itemque cùm sit *judicium primæ vel 2dæ Instantiæ* 5) *tit. de Appellat.* 6. *de litigios.* 7) *de alienat. judic. mut. caus. fact.* & denique 8) *de re judic. & effect. sentent.* Finaliter sciendum; cùm *Systema nostrum principaliter Jus in re & Jus ad rem*, harumque specierum *Adjuncta comprehendat*, *illud Prolegomena & Præcognita Juris*, uti & materiam LL. aliosque ejusmodi paucos adhuc titulos haud ingredi. Atque hæc sunt, amice Lector, quæ pro facilitando studio juris ejusque juvanda methodo conferre, tricennali propemodum experientiâ edocti judicamus. *Si opere displicemus, saltem studio placeamus, sit acceptum voluisse, si displicet non potuisse nostrum.* Vigl. Tapenf. *in fin. Libr. contra Eutych.*

F I N I S.